

Να πού θύμα της λύσσας αυτής έπεσε και πάλι η Κυβέλη και άλάκνηρη ή κοινωνία μαζί της.

★

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ πού δέν είναι όσο άνήθικη μές την παρουσία τους οι κύριοι ήθικολόγοι, ξέρει πολύ καλά πώς όταν μια γυναίκα άφίσει τόν άντρα της γιατί δέν τόν αγαπά κι όταν μια άλλη άπατάει τόν άντρα της, και δέν τόν άφίνει, ξέρει πολύ καλά ή κοινωνία, αδιάφορο κι α δέν τή φωνάζει, πώς άτιμη γυναίκα είναι ή δεύτερη, και πώς ή πρώτη είναι μια γυναίκα γιομάτη ειλικρίνεια, πού σέβεται και τόν εαυτό της και τόν άντρα της, πού σέβεται ακόμα και την ίδια την κοινωνία, άφου δέν την ξεγελάει με χίλιες δυό τσαχπινιές, αλλά της ξομολογείται θαρρετά την πράξη της.

Και τή κάτω κάτω, κύριοι ψευδοηθικολόγοι, μήπως ή Κυβέλη ήρθε δώ να παραστήσει την παντρεμένη ή τή μάνα και χαλνάντε τόν κόσμο με τις πενταροφυνάρες σας, ζητώντας τάχα να προφυλάξετε την κοινωνία να μή χεροκροτήσει την πράξη της; Η Κυβέλη ήρθε δώ να μές δείξει την τέχνη της, κι όταν ή τέχνη της είναι φίνε, δέν δίνουμε λεφτά τσακισμένο για τα ιδιαίτερα της, τα όποια τή κάτω κάτω μπορεί να μην είναι και πιά λασπωμένα από μερικούς πού βγήκανε αδιάντροπα νάν την καυτηριάσουνε.

★

ΣΕ ΚΑΠΙΟ χωριό ήταν παλιά συνήθεια όταν αγοράζε κανένας καινούριο φέσι νάν τή σερβίρει, ίσια μονάχα όταν ή γυναίκα του ήταν τίμια, και νάν τή τσακίζει, όταν ή γυναίκα του τή μωρτζάρενε.

Κάποιος πού τυχε ναγοράσει καινούριο φέσι ρώτησε τή γυναίκα του:

— Μπρέ γυναίκα, είσαι τίμια για νάν τή φορέσω ίσια τή φέσι μου;

Και ή γυναίκα του πού δέν ήταν και τόσο αναμάρτητη, τούπε πικρά χαμογελώντας:

— Τίμια είμαι και παρατίμια, μά, κατμένη άντρα, για καλό και για κακό τσακισ' το και λίγο γιατί έχουμε κι όχτρούς κι όταν σε δούνε να φορείς ίσια τή φέσι σου θα πούν τή μακρύ και τή κοντό τους.

Μερικοί απ' αυτούς τούς κυρίους πού βγήκανε με καιο φέσι να διαφεντέψουν την κακομοίρα την ήθικη, καλά θα κάνανε να ρωτούσανε πρώτα και τή θηλυκά του, γιατί άφου δέν τή ρώτησαν, ό κόσμος άντι τή συγκινήσει με τή τελείωσις της ήθικότητάς τους ξεκαθάρστηκε στα γέλια.

★

ΜΟΝΑΧΑ δυό γυναίκες, και μάλιστα θεατρίνες, ή κ. Μαρίκα Κοτοπούλη και ή κ. Βύαγ. Παρασκευοπούλου μιλήσανε τίμια, θαρρετά και ειλικρινά για τή Κυβελικό ζήτημα — άφου ζήτημα τή καταντίσανε οι καμαρωμένες οι φημερίδες μας. Και όμως οι θεατρίνοι λέγονται και αποκριτά, ένω στο ζήτημα αυτό, και σε διάφορα ζήτσηματα, οι υποκριτάδες βρίσκονται έξω από τή θέατρο, πασχίζοντας με κάθε τρόπο να ξεγελάσουν την κοινωνία και νάν της κλέψουν την έχτιμότη της.

Θαίνω τί θέλετε να μου πείτε. Τό παιδί σας τίποτις άλλο από ρύζι δέν θα φάη. Κ' έτσι οι άπανουθεοί φαριστημένοι πού τελείωσε ή αποστολή τους με τή καλή, γυρίσανε στα λημέρια τους. Ο Ρατοβοάνας κ' ή γυναίκα του πολύ γλήγορα τελείωσανε τή ρύζι πού φεύγοντας οι θεοί τούς είχαν άφήσει, κ' εύρισκε ο Ρατοβοάνας πώς τή ρύζι ήτανε αληθινά μια τροφή πολύ νόστιμη, καλύτερη από τούς μανιόχους και τ' άλλα φυτά, πού κανένα τους δέν έφτανε στη νοστιμάδα τού ρυζιού. Η Ντριάμπαρμιπί τού ξήγησε πώς τή καλλιεργούνε, πώς μ' ένα γουδοχείρι τή κοπανίζουνε, και πώς έτσι χωρίζουνε τή φλούδι από τή σπυρί. Μία μέρα είπε ο Ρατοβοάνας στη γυναίκα του: «Ρύζι δέν έχουμε πιά. Πάμε στον πατέρα σου να πάρουμε;». — «Ναι» είπε ή γυναίκα του. — «Μά, να τί πρέπει να κάμουμε» της είπε ο Ρατοβοάνας, «κράτησέ το μυστικό. Πριν ξανακατέβουμε, να τάξεις με ακαθάριστο ρύζι 50 χήνες, πού νάν τις πάρουμε μαζί!».

Η γυναίκα του συμφώνησε κ' έτσι άμα έτοιμάσανε τή ρούχα τους για τή ταξίδι, φύγανε. Άπάνου

Μά κι ο καθηγητής κ. Φωκός σαν τίμιος άντρας μίλησε στο «Νέο Άστυ» κι αντιπροσώπεψε με τή φωτεινά του τή λόγια τή γερή μερίδα της κοινωνίας πού βλέπει τή πράματα όπως είναι και τή λείει με τήνομά τους τή σωστό.

★

ΤΟ ΚΑΤΟΥ κάτω τί τούς χρωστάμε να μές τυραννάνε κάθε τόσο με τέτλια ζήτσηματα; Τί χρωστάει στους φημερίδογράφους ή κοινωνία μας νάν την παρουσιάζουν κάθε λίγο και λιγάκι για ήλιθία, χτηνώδικη, ταρτούφικη κοινωνία; Τί τούς χρωστάει επιτέλους ο λαός νάν τόν ξεενυδιάζουνε με μικροζήτσηματα και προστυχοζήτσηματα, νάν τού σκοτώνουν τή σκέψη του, νάν τον θανατώνουν με τή ταπεινά, και να μην τού άφίνουν οι άλιτρίοι σκέψη και δύναμη και ζωή για τή μεγάλα, για τή εθνικά ζήτσηματα;

Αποχαυνωμένος ο λαός μας κι άφορη οι φημερίδες, και τόσο αποχαυνώθηκε πού δέν βλέπει ποιοί είναι οι αληθινοί όχτροί του, οι φοβέροι Βούργαροι τού τύπου, να σηκωθεί μια και καλή νάν τούς βγάλει από τή σέρκο του.

Χρειάζεται Βάρδας κι Άγρας και Μητρούστες και για τούς τούς εδω τούς αϊμοδόρικούς Βουργάρους, τούς Ρωμιοχαλαστάδες.

Η ΚΟΠΕΛΙΑ

(Από τή «Βλάχικα λαϊκά τραγούδια» πού τυπώνονται σε λίγο).

Η κοπελιά μας πέθανε
κ' ή δόξα πύει μαζί της.
Πιώς τώρα τή προί
θα πάει να τραγουδάει
τά δέντρα, τίς δαμοσκημιές;
και πώς θα συνοδέβει
τά θλιβερά βελάσματα
των ορφανών προβάτων;
και πώς τόν άργεμιό
θα σιάζει σά χαλνάνει;

Για κείνην στον ούρανό
λαμποκοπούσε ο ήλιος,
για κείνη ήτανε χρυσά
στούς κάμπους τή σιτάρια,
για κείνη λάμπανε στη γής
τάστέρια κάθε βράδι
και τώρα την παίρνει
με άσπλοχιά άφάνταστη
ή γίς πού δέν χορταίνει.
Καλύτερα παντοινά
στον ούρανό να σβούσε
ο ήλιος ο άκούρατος,
και ξερά να πέφτανε
στούς κάμπους τή σιτάρια
πορά να πέθανε

ή διαλεχτή
κοπέλα τού χωριού μας.

Κάθε φορά πού διάβαινε
απ' τούς άγρους έκείνη
τηνέ πλησίαζε ή γίς
κι όλο της κοπανούσε:
«Κοπέλα κρινομάγουλη
με τή περίσσια κάλλη,
πόσο πούδω στα σπλάχνα μου
έσένα να σε έχω,
να νιώθω σε
στα στήθια μου
άπάνον, κοπελιά μου!

Στις πεδιάδες άφτονα
τά λουλούδια σκορπίζω
και χύνουνε τίς έβωδιές
στον κάθε διαβάτη.
Γαζίες, θέλεις; γιοσεμιά;
φούλια και μενεξέδες;
γαρούφαλα; τρανιάφυλλα;
άγραμπελες και δάφνες;
άθανάτα λουλούδια;
όλα θάν τα βρεις εκεί
δροστάτα, μυρωμένα.

Μά γώ πούμαι μαγνούδια τους
στο στήθος μου δέν έχω
οιτ' ένα καν λουλούδι
πού μοναχά
για μένα να άνθίζει
και νάν τή θέρφω μοναχή.»

Και πήρε την
κι αλόπητα τηνέ κρατάει στα βόθρη.

Μά κείνη πάντα έλεγε
στη γίς έτούτα δώ τή λόγια:
»Καλή μου γίς, μην παίρνεις
άκόμα την κοπέλα σου,
και μή να πάει θέλεις
στα βόθρη σου
πού ήλιος δέν τή βλέπει.
Τάχα δέ σου φτάνουνε
τάριφνητα λουλούδια
και κείνοι πού θαμάζουνε
τούς άνθισμένους κάμπους,
και μοναχά έμένα
να με ζουλέψεις βρέθνης;

Δέ θέλω άκόμα, μάνα μου,
να κοιμηθώ κοντά σου,
μόν θέλω την έγκούλα σου
παλιομού να γίνω,
να σε δουλέβω αδιάκοπα

με χαρά τούς ύποδεχτήκανε, τούς είπανε την καλημέρα, τούς δώσανε φαγι, και τή βράδι τούς βάλανε σ' ένα καινούριο σπίτι, με καινούριες ψιλές ψάθες να κοιμηθούνε. Μία βδομάδα μένανε στούς άπανουθεούς, και λίγο πρί να φύγουνε ή Ντριάμπαρμιπί γύρεψε 50 χήνες από τόν πατέρα της, κι αυτός άμέσως της τίς έδωσε. Κρυφά λοιπόν έδωσε σ' αυτές να φάνε μπόλικο ακαθάριστο ρύζι κ' ύστερα χαιρέτισε τή γονιά της, και πήρε τόν άντρα της και τή κοπάδι τώ χηνώνε, και φύγανε. Σά φτάσανε κάτω, στην κατοικία τους, ο Ρατοβοάνας έσφαξε είκοσπέντε χήνες, πήρε τή ρύζι πού βρισκότανε άκόμα άχώνευτο μέσα στο λουβί τους και τούσπειρε. Ύστερα έσφαξε τίς άλλες είκοσπέντε, και πήρε τή ρύζι και τή μαγέρεψε. Σε λίγο τή ρύζι πού έσπειρε φύτρωσε, και στον καιρό τού θέρου μάζωξε ο Ρατοβοάνας σαράντα μεγάλες μεζούρες 6). Χάρηκε με την τέτοια σοδιά ο

6) Οι Μαλγάσιδες έσπασαν τώρα άκόμα μετράνε τή ρύζι με τούς γαζτενεκέδες, είδος μεζούρα, για με τή σουμπίκια, είδος στρόγγυλα ζεμπιλία πού κατασκευάζουνε οι ίδιοι, και πού τή καθένα τους παίρνει άπάνου κάτω ένα γαζτενεκέ κατσουλωτό.

Ρατοβοάνας, κι από τότες ή καλλιέργεια τού ρυζιού ξαπλώθηκε στη γίς. Μά ο Ρατοβοάνας σύγκαιρα είπε: «Όσοι στο μέλλο καλλιεργούνε ρύζι, στον καιρό της σοδιάς πρέπει να προσφέρουνε και σε μένα τή ανάλογο, γιατί άλλιώς ο άνιρας κι ο σίφουνας θα παίρνει τή σπαρτά τους». Κ' έτσι από κείνο τόν καιρό οι άνθρωποι πού σπέρνουνε ρύζι, τή πρώτο πρώτο πού μαζεύουνε στο θέρισμα είναι συνήθεια νάν τή προσφέρουνε στούς θεούς. Μαγερεύουνε μια κότα με άψώμοτο ρύζι, και παίρνουνε απ' τή φαγι αυτό λίγο βάζοντας τή άπάνου σε δυό φύλλα μπανανιάς. Τό ένα φύλλο τ' άπιδώνουν στη στήγη τού σπιτιού τους κι αυτό είναι για τούς Άπανουθεούς, και τ' άλλο τ' άφώνουν κάτω στο χώμα, δώρο στο Ρατοβοάνα, τή θεό της γής. Άν αυτή ή δήγηση δέν είναι αληθινή, δέν είμαι γώ ο ψεύτης, μά οι γέροι τού παλιού καιρού, κι όποιος σ' αυτά δέν πιστέψει φωτιά να πέση να τόν κάψει.»

Αναλαάβα της Μανταγασκάκης 1 τού Μάρτη 1907.

LAVASANGA

7) Όρκος Μαλγάσιος.